

<https://doi.org/10.36818/2071-4653-2023-2-6>

УДК 338.439.053

JEL Q18, R11, E29, I30, I31

Х. О. Патицька

кандидат економічних наук, старший науковий
співробітник відділу регіональної фінансової політики

ДУ «Інститут регіональних досліджень імені

М. І. Долишнього НАН України», м. Львів

e-mail: pelechata@meta.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2871-7540>

ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА В УМОВАХ ВІЙНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ

Досліджено особливості прояву продовольчої кризи в Україні в умовах війни та здійснено аналіз зарубіжного та досвіду міжнародних організацій щодо її подолання. Аналіз проведено із застосуванням концепції продовольчої безпеки, розробленої ООН та визначеної як «постійний фізичний та економічний доступ людей до достатньої кількості безпечної і поживної їжі», на основі комплексного підходу та виділення чотирьох вимірів продовольчої безпеки: доступність продовольства, доступ до їжі, безпека використання їжі та стабільність харчування. У контексті дослідження проблеми продовольчої безпеки в Україні виділено два напрями для аналізу: зменшення доступності продовольства для населення та порушення стабільності харчування; зниження економічного доступу населення до продовольства та товарів першої необхідності. У контексті пошуку шляхів подолання продовольчої кризи досліджено комплексний підхід Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН до досягнення продовольчої безпеки в кризових умовах і підхід ЄС до розвитку села у Спільній аграрній політиці, які передбачають визначення двох однаково важливих напрямів: підтримка та стимулювання розвитку сільськогосподарського сектору, а також зміцнення соціальної, екологічної та економічної стійкості сільських територій в контексті подолання ризиків, які притаманні цьому типу територій.

***Ключові слова:** продовольча безпека, війна, доступність продовольства, економічний доступ до їжі, сільські території.*

Patytska Kh. O. FOOD SECURITY IN TIMES OF WAR: PROBLEMS AND WAYS OF ENSURING IT IN UKRAINE

The peculiarities of the manifestation of the food crisis in Ukraine in times of war are investigated and the foreign experience and the experience of international organizations and political institutions in overcoming it are analyzed. The analysis is based on the concept of food security developed by the UN, which defines it as sustainable physical and economic access to sufficient, safe, and nutritious food. It also uses the comprehensive approach with four pillars of food security: food availability, access, utilization, and stability. In the context of the study of food security in Ukraine, two areas for analysis are identified: a decrease in the availability of food for the population and a violation of nutritional stability; a decrease in the economic access of the population to food and essential goods. The article focuses on the issue of economic access to food for vulnerable groups of the population (including internally displaced persons and people living near the demarcation line, and in the occupied and liberated territories), compares the incomes of households of internally displaced persons in Ukraine at different moments since the beginning of the full-scale invasion of Russia in February 2022, and presents the results of the assessment of the population's food needs in Ukraine. The prevalence of food insecurity and the ongoing fight against it at the international level have made it possible to develop clear mechanisms to overcome it. Based on numerous studies and taking into account the experience of countries where the food crisis was caused by natural disasters or the impact of climate factors and states whose territories became the arena of military conflicts, in the context of finding ways to overcome the food crisis, the author examines the comprehensive approach of the Food and Agriculture Organization of the United Nations to achieving food security in crisis conditions, which combines two areas: Sustainable development of rural areas and stimulation of agriculture; development and implementation of targeted programs to provide direct access to food for vulnerable groups. The areas of the comprehensive approach of the Food and Agriculture Organization of the United Nations are defined as complementary and aimed at reinforcing each other's positive results. Moreover, the article analyzes the European Union's approach to rural development in the Common Agricultural Policy, which provides for the definition of two equally important directions: support and stimulation of the agricultural sector; strengthening the social, environmental, and economic sustainability of rural areas in the context of overcoming the risks inherent in this type of territory.

***Keywords:** food security, war, food availability, economic access to food, rural areas.*

Постановка проблеми. Продовольча криза в Україні відбувається на тлі зниження глобальної продовольчої безпеки у 2020-2021 рр. унаслідок впливу пандемії COVID-19. Ця тенденція прослідковується за результатами розрахунку глобального індексу продовольчої безпеки [1] і детального аналізу та порівняння систем продовольчого забезпечення населення країн світу. За цим показником Україна посідає 24-е місце серед 26 країн Європи та 58-е – серед 113 країн світу, що свідчить про наявність суттєвих проблем із забезпеченням продовольчої безпеки в країні навіть у довоєнному періоді. До таких проблем віднесено: 1) відсутність ефективної державної програми забезпечення харчової безпеки населення та зобов'язань держави щодо продовольчої безпеки, 2) політичні та соціальні перепони доступу населення до продовольства, 3) незадовільний стан інфраструктури в сільській місцевості та сільськогосподарської інфраструктури [1].

В умовах повномасштабного вторгнення РФ на територію України питання забезпечення продовольчої безпеки населення перейшло в нову площину дослідження. Порушення логістичних і ланцюгів створення доданої вартості, проблеми розвитку сільськогосподарського сектору економіки, вимушена міграція та зниження купівельної спроможності населення спричинили «накладення» на вже наявні проблеми нових загроз.

Аналіз останніх досліджень. Ситуація із забезпеченням продовольством, яка сьогодні спостерігається в Україні, де ведуться активні бойові дії, а частина території окупована, не є унікальною. Аналіз стану продовольчої безпеки у світі за останні десятиліття дає змогу стверджувати про провідну роль людського чинника у виникненні продовольчих криз: криза харчування характерна для країн, де йде війна або відбувається громадянський конфлікт [2]. В Європі з 90-х рр. ХХ ст. продовольча криза спостерігалася лише раз – у балканських країнах, будучи наслідком Югославських війн. Отже, можемо зосередити увагу на досвіді інших країн і міжнародних організацій у питаннях забезпечення продовольчої безпеки. Значними напрацюваннями в цьому напрямі характеризуються Продовольча та сільськогосподарська організація ООН, Всесвітня продовольча програма ООН, Світовий банк, Спільна аграрна політика ЄС, Дослідницька служба Європейського парламенту тощо. Крім того, упродовж останніх десятиліть спостерігається значний науковий інтерес до цієї проблематики, обумовлений її актуальністю. Суттєвими напрацюваннями для наукового обґрунтування проблематики продовольчої безпеки та розроблення механізмів її забезпечення характеризуються праці західних і вітчизняних науковців, серед них: С. Андерсен, П. Аллен, К. Дальберг, А. Фішер, Р. Готліб, науковці ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України»

[3] та Національного інституту стратегічних досліджень [4].

Метою статті є дослідження прояву продовольчої кризи в Україні в умовах війни та аналіз зарубіжного та досвіду міжнародних організацій щодо її подолання.

Основні результати дослідження. Дослідження особливостей продовольчої кризи та її впливу на соціально-економічне становище сільських територій як ареалу життєдіяльності населення в умовах війни слід здійснювати, зважаючи на особливості розвитку концепції продовольчої безпеки та її трактування на рівні ООН як постійного фізичного та економічного доступу людей до достатньої кількості безпечної і поживної їжі.

Для забезпечення реалізації комплексного підходу до аналізу продовольчого забезпечення населення виділяють чотири виміри продовольчої безпеки:

- доступність продовольства – наявність достатньої кількості їжі;
- доступ до їжі – доступ до відповідних ресурсів і прав для придбання продуктів харчування;
- безпека використання їжі – непродовольчі ресурси для забезпечення продовольчої безпеки (формування культури здорового харчування, чиста вода, охорона здоров'я, санітарія);
- стабільність харчування – постійний доступ до достатнього харчування [2].

З огляду на зазначене в контексті дослідження проблеми продовольчої безпеки в Україні варто виділити такі напрями для аналізу: 1) зменшення доступності продовольства для населення та порушення стабільності харчування; 2) зниження економічного доступу населення до продовольства та товарів першої необхідності; 3) неспроможність забезпечити на достатньому рівні санітарно-гігієнічні та санітарно-протиепідеміологічні правила.

Розглянемо деякі з них більш детально.

Зниження економічного доступу населення до продовольства та товарів першої необхідності. Окрім проблем із фізичною доступністю їжі (про що йтиметься далі), в умовах війни особливо гостро постало питання економічного доступу до неї, що пов'язано з двома чинниками: зростанням вартості продовольчих товарів і зниженням фінансової спроможності споживачів.

Проблема економічного доступу до продовольства найбільш актуальна для сільських територій, адже рівень бідності тут вищий, ніж у великих містах на 20,9 в. п. Згідно з дослідженням бідності в Україні, проведеним науковцями Інституту демографічних та соціальних досліджень імені В. М. Птухи, рівень абсолютної бідності в сільській місцевості перевищує показник 50%

населення та становить 54,6% у селах і 49,9% у малих містах (рис. 1).

Примітно, що проблема продовольчого забезпечення фіксувалася у 2021 р. як особливо гостра в сільських районах у межах 0-10 км від лінії зіткнення в Донецькій та Луганській областях. За результатами оцінювання Продовольчою та сільськогосподарською організацією ООН (ФАО), 58% населення на цих територіях стикнулися із проблемами доступу до їжі та забезпечення її

безпечного використання. А близько 1/3 домогосподарств відчували відсутність продовольчої безпеки на рівнях «помірний» і «тяжкий». Складність ситуації і тривалий період погіршення становища змусили жителів цих територій орієнтуватися на ведення особистого господарства для задоволення власних потреб у продовольстві, максимальне скорочення витрат та жорстку економію [6].

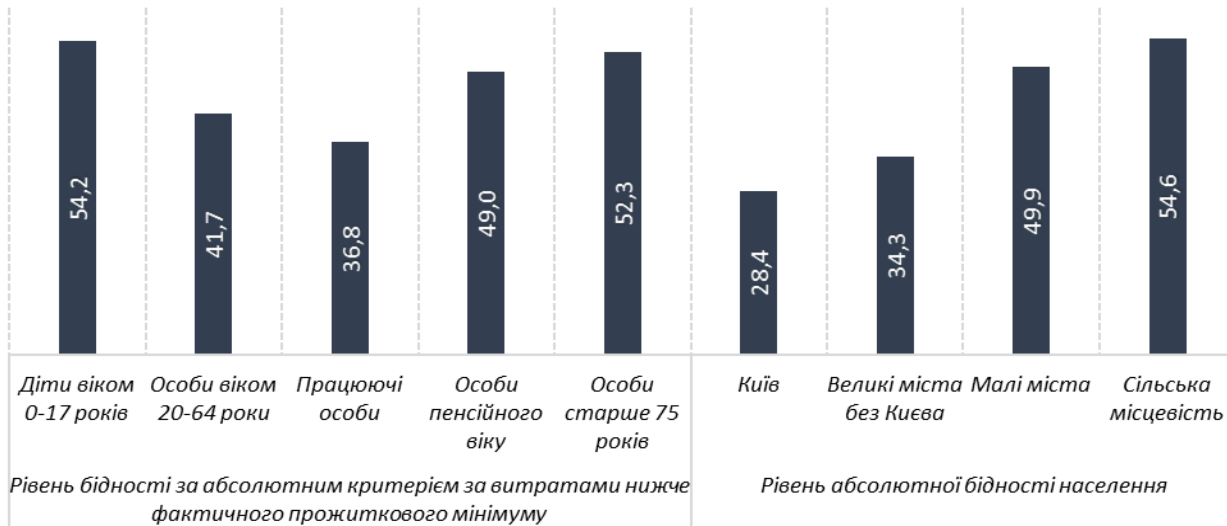

Рис. 1. Порівняння рівня бідності в Україні в розрізі окремих груп населення та за типом місцевості, 2020 р., %

Джерело: [5].

Очевидно, що внаслідок значного «розширення» лінії зіткнення з лютого 2022 р. під «ударом» опинилося значно більше людей, а спостережувані у 2021 р. тенденції в сучасних умовах характерні для них. У цьому контексті постає питання економічного доступу до продовольства вразливих верств населення (осіб з інвалідністю, пенсіонерів, дітей до 18 років (рис. 1), осіб, які проживають поблизу лінії розмежування, на окупованих і звільнених від окупації територіях, ВПО), які частіше характеризуються як фінансово неспроможні забезпечити свої першочергові потреби.

Як свідчать результати опитування осіб пенсійного віку щодо їхніх першочергових потреб (проведеного 28 лютого – 3 березня 2022 р. на підконтрольній території Донецької та Луганської областей [7]), 99% людей похилого віку не бажали евакуюватися та покидати власні домівки. Для них отримання пенсійних та інших соціальних виплат стало головним для виживання. І це у той час, коли в умовах війни система соціального захисту населення не функціонує ефективно.

В Україні до лютого 2022 р. система соціального захисту охоплювала 30% населення країни, зокрема 77% представників нижнього квантиля (за методикою Світового банку) [8]. Через знищення банківської інфраструктури та неспроможність

держави забезпечити надходження пенсій та соціальних виплат до їх безпосередніх отримувачів з початком повномасштабного вторгнення під загрозою втрати критично важливого доходу опинилася велика кількість людей. Зокрема, на червень 2022 р. близько 300 тис. пенсіонерів (3% пенсіонерів в Україні) не отримували пенсій через неможливість їх доставляння [9].

З другого боку, ризик зниження економічного доступу до продовольства та товарів першої необхідності актуальний і для ВПО. За даними Міжнародної організації з міграції, на жовтень 2022 р. їх налічувалося 6,5 млн осіб [10].

Результати аналізу обсягів доходів домогосподарств ВПО в Україні, опитування яких проводилося 1 квітня 2022 р., 23 травня 2022 р. і 23 жовтня 2022 р., дали змогу зробити певні висновки. По-перше, частка домогосподарств без доходу за цей період суттєво знизилася – з 30 до 3%, що свідчить або про влаштування ВПО на роботу на місцях, куди переїхали, або про відновлення роботи на попередньому місці праці дистанційно. По-друге, на кінець травня 57% домогосподарств ВПО мали дохід на місяць, менший за мінімальну заробітну плату (до 24 лютого частка таких становила 14%), на 23 жовтня частка їх зменшилася до 32% (рис. 2).

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ УКРАЇНИ

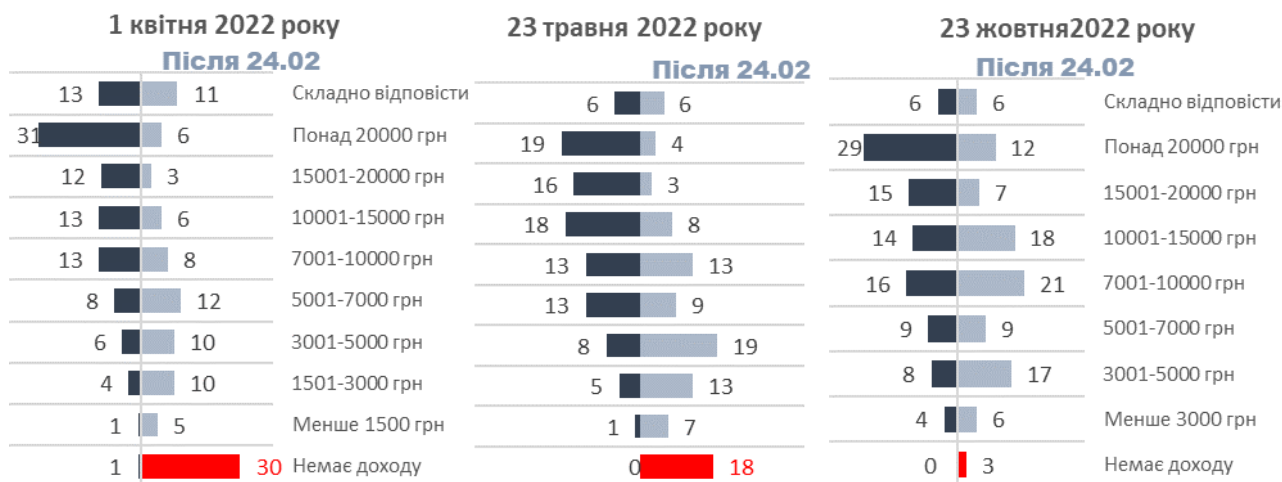

Рис. 2. Порівняння доходів домогосподарств ВПО в Україні, опитаних 1 квітня, 23 травня і 23 жовтня 2022 р.
Джерело: [11].

Зменшення доступності продовольства для населення. Як зазначено у Звіті ФАО ООН [6], з початку повномасштабного вторгнення РФ в Україну ланцюги постачання харчових продуктів були порушені на усій території країни. На тилкових територіях ситуація дещо стабілізувалася, зате на окупованих і територіях, де ведуться активні бойові дії, частина домогосподарств часто не має доступу до продовольчих ринків упродовж тривалого часу. Підтвердженням цього є результати оцінювання продовольчих потреб українців у березні 2022 р. (рис. 3), які свідчать, що 29,4% населення країни на момент проведення опитування відчувало нестачу їжі.

Загалом нестачу продовольчих товарів для власного домогосподарства як загрозу у 2022 р. озвучили 64,7% населення України.

Більш цілісному розумінню масштабу проблеми доступності продовольства в Україні сприяє аналіз Виконавчої Ради Всесвітньої продовольчої програми ООН надання продовольства населенню України, яке постраждало від війни. Наприклад, за один місяць війни міжнародну допомогу продуктами харчування (2531 т) отримали понад 1 млн осіб у більшості регіонів України, звільнених з-під окупації, або на територіях у тилу, куди переїхали ВПО (рис. 4).

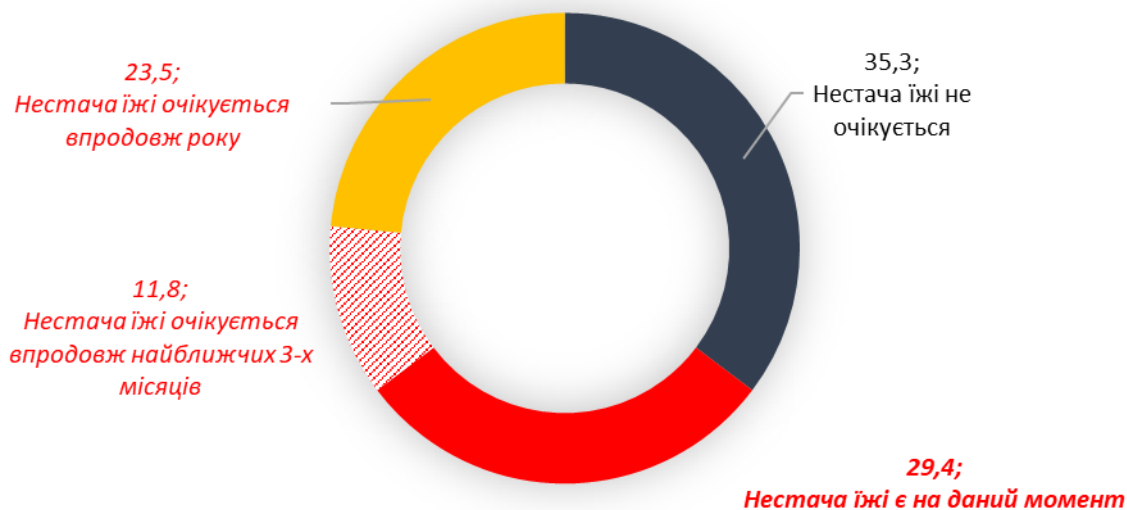

Рис. 3. Результати швидкої оцінки потреб у продовольстві в Україні, березень 2022 р.

Джерело: [6].

Водночас люди в різних місцях отримували продукти в розрахунок на різну кількість днів, зважаючи на становище та воєнну ситуацію (1/3/5/15 днів).

Отже, окрім забезпечення продовольчої безпеки у вимірі доступності продовольства, була спроба охопити і вимір стабільності харчування [12].

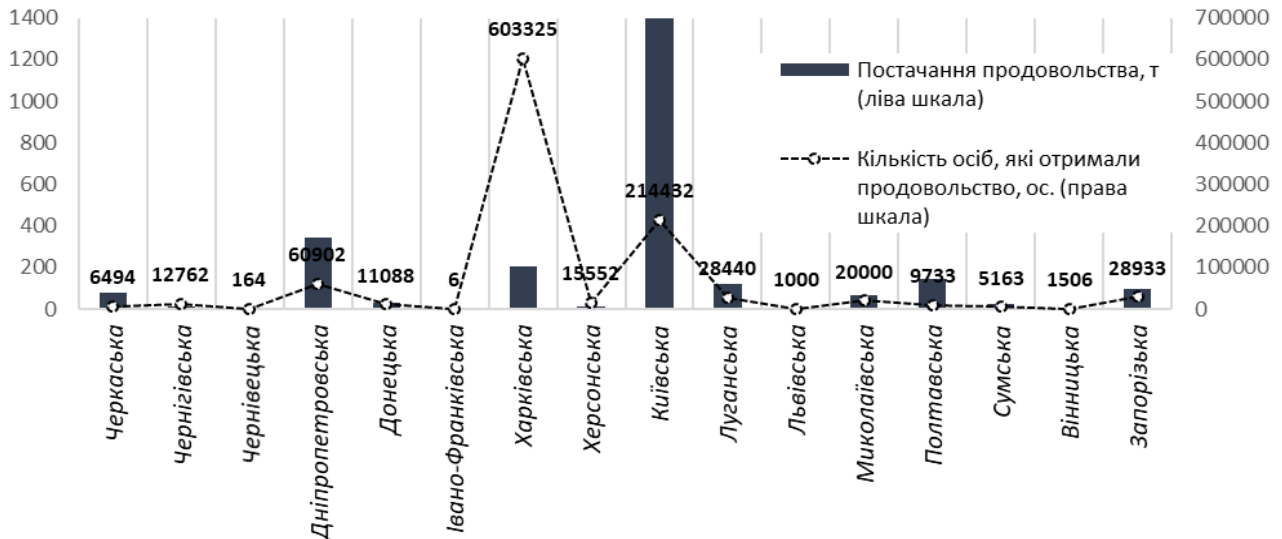

Рис. 4. Надання продовольчої допомоги населенню України, що постраждало від війни, 2022 р.

Джерело: [12].

Поширеність проблем з продовольчим забезпеченням населення та постійна боротьба з ними на міжнародному рівні дали змогу розробити чіткі механізми для їх подолання. На основі численних досліджень і врахування досвіду країн, продовольча криза в яких була зумовлена стихійними лихами чи впливом кліматичних чинників, і держав, території яких стали ареною воєнних конфліктів, ФАО ООН розробило підхід до боротьби з голодом, який поєднує два напрями (табл. 1): 1) сталий розвиток сільських територій і стимулювання сільського господарства – спрямований на створення або відновлення стійких продовольчих систем. До чинників, які впливають на стійкість продовольчої системи, віднесено сільськогосподарське виробництво, технології, диверсифікацію переробки харчових продуктів, сільськогосподарські ринки, систему споживання, ринки праці, збереження екосистеми, соціальний розвиток села; 2) формування та реалізація цільових програм для забезпечення прямого доступу до їжі для груп ризику – передбачає визначення напрямів надання підтримки вразливим групам населення та спрямований на моніторинг динаміки продовольчої безпеки, виявлення ризиків і визначення механізмів управління ними.

Напрями комплексного підходу ФАО взаємодоповнюють і спрямовані на підкріплення позитивних результатів один одного. Наприклад, управління ризиками в контексті прямого доступу до продовольства виходить за межі надання продовольчої допомоги тим, хто постраждав від негативного впливу в кризових умовах, забезпечуючи також постійний моніторинг ситуації та попередження поглиблення кризи. Очевидною є також і визначальна роль розвитку сільських

територій у продовольчій безпеці країни на довгострокову перспективу – шляхом забезпечення сталого розвитку села та стимулювання сільського господарства, які розглядаються спільно, як взаємодоповнювальні елементи цілого.

Аналогічним (хоча не враховує фактор війни) є підхід ЄС до розвитку села у Спільній аграрній політиці. Результати європейської практики свідчать, що розвиток сільських територій вимагає особливого підходу, який передбачає реалізацію двох однаково важливих напрямів:

1) підтримка та стимулювання розвитку сільськогосподарського сектору – виділення аграрного виробництва як окремого напрямку розвитку сільських територій обумовлене визначальним впливом сільськогосподарського сектору економіки на розвиток цього функціонального типу територій. Сільське господарство орієнтоване на сільську місцевість, відтак пов'язані з ним процеси відображаються у змінах на селі. Наприклад, проблема низькооплачуваної роботи в сільському господарстві впливає на привабливість села як місця проживання, а отже, на міграційні процеси між селом і містом, унаслідок чого село втрачає своїх мешканців, зокрема молодь, освічених і підприємливих людей;

2) зміцнення соціальної, екологічної та економічної стійкості сільських територій у контексті подолання ризиків, які притаманні цьому типу територій.

Отже, загалом підходи до розвитку сільських територій і в умовах війни та в мирний час збігаються – це сталий розвиток села і стимулювання сільського господарства. Різняться проблеми, які слід вирішувати, пріоритети і завдання, а також інструменти, які варто застосовувати.

Комплексний підхід Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН до досягнення продовольчої безпеки в кризових умовах

Напрями досягнення продовольчої безпеки	Доступність продовольства	Доступ до їжі та безпека її використання	Стабільність харчування
Сталий розвиток сільських територій/ розвиток сільського господарства	Формування механізму постачання продовольства найбільш уразливим верствам населення Стимулювання сільськогосподарського виробництва, підтримка фермерства Інвестування в сільську інфраструктуру Інвестування в розвиток сільських ринків Підтримка галузі тваринництва Відновлення та збереження природних ресурсів Підвищення доходів населення та розширення доступу до продуктів харчування	Розвиток інституційного забезпечення сільських територій Розширення доступу до активів Забезпечення доступу до землі Відновлення сільських фінансових систем Розвиток ринку праці Формування механізмів забезпечення безпечного харчування Програми соціальної реабілітації	Диверсифікація сільського господарства та зайнятості в сільській місцевості Моніторинг продовольчої безпеки Боротьба зі структурними причинами та загрозами продовольчій безпеці Реінтеграція біженців і ВПО Розроблення підходів до аналізування та управління ризиками Відновлення доступу до кредитної системи та механізмів заощаджень
Забезпечення прямого доступу до продовольства	Допомога продовольством Формування насінневого фонду Відновлення сфери тваринництва Відродження сільських ринків	Допомога продовольча / фінансова Перерозподіл активів Програми соціальної реабілітації Програми, орієнтовані на інтервенції, пов'язані з нутритивною підтримкою	Відновлення системи соціального захисту Моніторинг уразливості населення в умовах ризиків нестачі продовольства

Джерело: [2].

Список використаних джерел

1. *Global Food Security Index 2021*. The Economist Group, 2021. 49 p. URL: <https://nonews.co/wp-content/uploads/2022/03/GFSI2021.pdf>
2. Food Security. *FAO*: Website. 2006. URL: https://www.fao.org/fileadmin/templates/faoitally/documents/pdf/pdf_Food_Security_Cocept_Note.pdf
3. *Економіка регіонів України в умовах війни: ризики та напрями забезпечення стійкості* / наук. ред. І.З. Сторонянська. Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України», 2022. 70 с. URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20220033.pdf>
4. Гавриленко Н., Широкий Г., Юлдашев Р. Світова продовольча криза як наслідок війни РФ проти України. *НІСД*: сайт. 2022. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-04/svitova_prod_kriza_09042022.pdf
5. Черенько Л. М. (ред.), Полякова С. В. (ред.), Шишкін В. С., Реут А. Г. та ін. *Вплив коронавірусної кризи на бідність: перші наслідки для України*: монографія. Київ: Ін-т демогр. та соц. дослідж. ім. М. В. Птухи НАН України, 2020. 76 с. URL: https://idss.org.ua/arhiv/poverty_forecast.pdf
6. Note on the impact of the war on food security in Ukraine. *FAO*: Website. 25.03.2022. URL: <https://www.fao.org/3/cb9171en/cb9171en.pdf>
7. Ukraine: HelpAge Rapid Needs Assessment, 28Feb – 3 Mar, 2022. *AAPM*: Website. 2022. URL: <https://assessments.hpc.tools/assessment/32090826-0948-40f4-afb4-e2ef01e32f18>

8. Data. Ukraine. *The World Bank*: Website. 2022. URL: <https://www.worldbank.org/en/data/datatopics/aspire/country/ukraine>
9. Близько 300 тисяч українців не можуть отримати пенсії через війну та окупантів. *Слово і діло*. 14.06.2022. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2022/06/14/novyna/suspilstvo/300-tysyach-ukrayinciv-ne-mozhut-otrymaty-pensiyi-cherez-vijnu-ta-okupantiv>
10. Ukraine internal displacement report. General population survey. Round 10. *IOM*: Website. 23.10.2022. URL: <https://displacement.iom.int/sites/g/files/tmzbd11461/files/reports/Ukraine%20Internal%20Displacement%20Report-%20General%20Population%20Survey%20Round%2010.pdf>
11. Ukraine internal displacement report. General population survey. Round 5. *IOM*: Website. 23.05.2022. URL: https://displacement.iom.int/sites/default/files/public/reports/IOM_Gen%20Pop%20Report_R5_final%20ENG%20%281%29.pdf
12. Ukraine Emergency Response. *WFP*: Website. 4.04.2022. URL: https://executiveboard.wfp.org/fr/document_download/WFP-0000138236

References

1. *Global Food Security Index 2021* (2021). The Economist Group. Retrieved from <https://nonews.co/wp-content/uploads/2022/03/GFSI2021.pdf>
2. Food Security (2006). *FAO*: Website. URL: https://www.fao.org/fileadmin/templates/faoitally/documents/pdf/pdf_Food_Security_Cocept_Note.pdf
3. Storonyanska, I. Z. (Ed.) (2022). *Ekonomika rehioniv Ukrayiny v umovakh viyny: ryzyky ta napryamy zabezpechennya stiykosti* [The economy of the regions of

Ukraine in the conditions of war: risks and directions of ensuring stability]. Lviv: Dolishniy Institute of Regional Research of NAS of Ukraine. Retrieved from <http://ird.gov.ua/irdp/p20220033.pdf> [in Ukrainian].

4. Havrylenko, N., Shyroky, H., & Yuldashev, R. (2022). Svitova prodovol'cha kryza yak naslidok viyny RF proty Ukrainy [World food crisis as a result of the war of the Russian Federation against Ukraine]. *NISS*: Website. Retrieved from https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-04/svitova_prod_kryza_09042022.pdf [in Ukrainian].

5. Cherenko, L. M. (Ed.), Polyakova, S. V. (Ed.), Shyshkin, V. S., & Reut, A. H., et al. (2020). *Vplyv koronavirusnoyi kryzy na bidnist': pershi naslidky dlya Ukrainy [The impact of the coronavirus crisis on poverty: the first consequences for Ukraine]*. Kyiv: Institute of Demographic and Social Research named after M. V. Ptukha of NAS of Ukraine. Retrieved from https://idss.org.ua/arhiv/poverty_forecast.pdf [in Ukrainian].

6. Note on the impact of the war on food security in Ukraine (2022, Mar 25). *FAO*: Website. Retrieved from <https://www.fao.org/3/cb9171en/cb9171en.pdf>

7. Ukraine: HelpAge Rapid Needs Assessment, 28Feb – 3 Mar, 2022 (2022). *AAPM*: Website. Retrieved from <https://assessments.hpc.tools/assessment/32090826-0948-40f4-afb4-e2ef01e32f18>

8. Data. Ukraine (2022). *The World Bank*: Website. Retrieved from <https://www.worldbank.org/en/data/datatopics/aspire/country/ukraine>

9. Blyz'ko 300 tysyach ukrayintiv ne mozhut otrymaty pensiyi cherez viynu ta okupantiv [About 300,000 Ukrainians cannot receive pensions because of the war and the occupiers] (2022, Jun 14). *Slovo i dilo*: Website. Retrieved from <https://www.slovoidilo.ua/2022/06/14/novyna/suspilstvo/300-tysyach-ukrayincziv-ne-mozhut-otrymaty-pensiyi-cherez-vijnu-ta-okupantiv> [in Ukrainian].

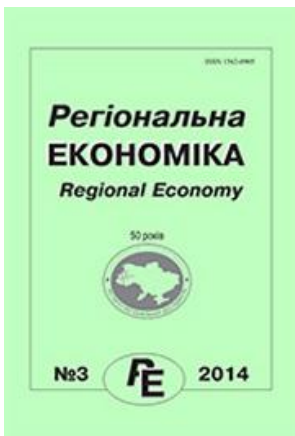
10. Ukraine internal displacement report. General population survey. Round 10 (2022, Oct 23). *IOM*: Website. Retrieved from <https://displacement.iom.int/sites/g/files/tmzbd11461/files/reports/Ukraine%20Internal%20Displacement%20Report-%20General%20Population%20Survey%20Round%2010.pdf>

11. Ukraine internal displacement report. General population survey. Round 5 (2022, May 23). *IOM*: Website. Retrieved from https://displacement.iom.int/sites/default/files/public/reports/IOM_Gen%20Pop%20Report_R5_final%20ENG%20%281%29.pdf

12. Ukraine Emergency Response (2022, Apr 4). *WFP*: Website. Retrieved from https://executiveboard.wfp.org/fr/document_download/WFP-0000138236

Надійшло 12.03.2023 р.

Scientific-practical journal "REGIONAL ECONOMY"

Scientific-practical journal "Regional economy" is a specialized scientific-practical publication, which highlights such theoretical and applied issues: the formation and implementation of state regional policy in Ukraine, the problems of socio-economic life of the regions, territorial development, environmental management and ecological security, social policy, cross-border cooperation, rural development, investment and innovation policy, Finance and banking.

Journal "Regional economy" is included in the List of scientific professional publications of Ukraine in the field of economic sciences (Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated by 7.10.2015 №1021).

The journal is included in the international scientometric database Index Copernicus, Poland - with 2012.

The journal's website: www.re.gov.ua